بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İSLAM KAHRAMANLARI

SERİ 5

HZ. SA'D B. EBÛ VAKKÂS

Kur'an ve Sahih Hadislere Göre Kâdisiye Komutanı ve Medâin'in Fatihi

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ قَتَلَهُمْ ۚ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ رَمَىٰ وَلِيُبْلِيَ ٱلْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَآءً حَسَنًا ۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

"Onları siz öldürmediniz fakat Allah öldürdü. Attığın zaman da sen atmamıştın, fakat Allah atmıştı. Allah bunu, inananları güzel bir imtihana tabi tutmak için yapmıştı. Doğrusu O işitir ve bilir"

Enfâl Sûresi 8:17

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

quranscience.my | facebook.com/QuranScienceMY

Ücretsiz dijital sürümü okumak için okutun: quranscience.my

© 2026 M / 1448 H quranscience.my — ücretsiz kitap. Satılamaz.

TEŞEKKÜR

Zaferi yalnızca kendi katından kılan Allah'a hamd olsun. Efendimiz Peygamberimiz Muhammed'e ﷺ, onun âline ve ashabına — özellikle kendisine "At! Annem babam sana feda olsun" buyurduğu Sa'd b. Ebû Vakkâs'a رضى الله عنه — salât ve selâm olsun.

Bu kitap özellikle sevgili eşime ithaf edilmiştir,

ZAHARAH MOHD LATİF;

sevgili çocuklarıma,

MUHAMMAD HAFİZ, NOOR HAZWANİ, ABDUL HAKİM, NOOR HİDAYAH, NOR AQİLA ve **NOR ATİQAH**;

ve damatlarımla gelinlerime,

FAZİLAH, MALEK, HANİN, FAİRİZAL ve **FİRWAN**.

İslam Kahramanları'nın bu beşinci kitabı, Sa'd b. Ebû Vakkâs'ın رضى الله عنه hayatını anlatır: ilk Müslümanlardan, Allah yolunda ok atan ilk Arap, cennetle müjdelenen on kişiden biri, Kâdisiye komutanı ve Medâin'in fatihi, duası kabul olunan sahâbî. Allah bu ilmi faydalı ilimlerden — 'ilmun yuntefe'u bih — eylesin.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BU E-KİTABIN KAPAĞI HAKKINDA

Bu e-kitabın kapağında hiçbir insan veya hayvan tasvir edilmemiştir. Kapakta gün doğarken ***Fırat kıyısındaki Irak ovaları*** resmedilmiştir: hurma bahçeleri, kıvrılan nehir ve sabah sisi. Ufukta belli belirsiz, Sa'd'ın hicrî 16 yılında fethettiği Fars başkenti ***Medâin'deki Kisrâ sarayının büyük kemeri (Tâk-ı Kisrâ)*** görünür.

Büyük bir kayanın üzerinde ***bir Arap yayı ile deri bir ok kılıfı*** durur. Bunlar, Sa'd'ın Allah yolunda ok atan ilk Arap olduğunu (Sahîh-i Buhârî 3728) ve Resûlullah'ın ﷺ Uhud'daki şu sözünü hatırlatır: «ارْمِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي» — "At! Annem babam sana feda olsun" (Sahîh-i Buhârî 4059).

Kayanın üzerinde ufka doğru uzanan bir ok, Allah'ın şu sözünü hatırlatır: "Attığın zaman da sen atmadın, fakat Allah attı" (Enfâl Sûresi 8:17). Sağda bir mızrağın ucunda dalgalanan ***beyaz sancak***, Sa'd'ın Kâdisiye'deki komutanlığını simgeler.

Alttaki ***lacivert şerit***, ***ince altın çizgilerle*** çerçevelenmiş olup yazarın adının yer aldığı alandır — İslam Kahramanları kapaklarının hepsi uyumlu olsun diye Seri 1'den Seri 4'e kadarki kapaklarda olduğu gibi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İÇİNDEKİLER

HZ. SA'D B. EBÛ VAKKÂS 5
1. SA'D KİMDİR? 6
2. İSLAM'IN ÜÇTE BİRİ 7
3. KENDİ ANNESİNDEN GELEN İMTİHAN 8
4. ZAYIFLAR VE YOKSULLARLA BİRLİKTE 10
5. ALLAH YOLUNDA İLK OK 11
6. BEDİR: ŞEHİT OLAN KARDEŞ 12
7. UHUD: "AT! ANNEM BABAM SANA FEDA OLSUN!" 13
8. RESÛLULLAH'IN ﷺ MUHAFIZI 15
9. KABUL OLUNAN DUALAR 16
10. ÜÇTE BİR VASİYET 17
11. CENNETLE MÜJDELENEN ON KİŞİDEN 19
12. KÂDİSİYE KOMUTANI 20
13. MEDÂİN'İN FETHİ VE KÛFE'NİN İNŞASI 21
14. KÛFE HALKININ ŞİKÂYETİ 22
15. ŞÛRÂ HEYETİ 24
16. FİTNEDEN UZAK DURMAK 25
17. SA'D'IN VEFATI 26
18. SA'D'IN AHLAKI 27
19. SA'D KISSALARININ KAYNAKLARI 28
20. SA'D KISSASINDAKİ ŞAHSİYETLER 29
21. SA'D KISSASINDAKİ YERLER 30
22. SA'D'IN HAYAT KRONOLOJİSİ 31
23. SA'D HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR 32
24. DERSLER VE SONUÇ 34
KAYNAKÇA 35
DESTEK VE BAĞIŞ 36

Renk rehberi: yeşil kutu = Kur'an ayeti; altın kutu = hadis; kahverengi kutu = siyer notu (siyer kitaplarının rivayeti); mavi tablo = karşılaştırma.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HZ. SA'D B. EBÛ VAKKÂS

Uhud günü İslam ordusu dağıldığında, Resûlullah ﷺ kendi ok kılıfını bir sahâbînin önüne boşalttı ve ona şöyle dedi: **«□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□»** — "At! Annem babam sana feda olsun!" O sahâbî ***Sa'd b. Ebû Vakkâs***'tır رضى الله عنه.

Sa'd ilk Müslümanlardan, Allah yolunda ok atan ilk Arap, cennetle müjdelenen on sahâbîden biri ve Kâdisiye'de Fars İmparatorluğu'nu yenip Medâin şehrini fetheden komutandır. Duasının kabul olunmasıyla da meşhurdu.

Bu e-kitap ***İslam Kahramanları*** serisinin beşincisidir. Önceki kitaplarda olduğu gibi, Sa'd'ın رضى الله عنه hayatı önce Kur'an'dan ve sahih hadislerden, sonra güvenilir siyer ve tarih kitaplarından derlenmiştir. Her rivayetin kaynağı belirtilir. Meşhur ama senedi zayıf olan hikâyeler dürüstçe açıklanır.

Sa'd'ın hikâyesi, kendi annesi karşısında imanda sebat, savaş meydanında cesaret ve ümmet bölündüğünde fitneden uzak durmanın hikmetidir. Diğer sahâbîlerin çoğundan uzun yaşadı ve cennetle müjdelenen on kişinin dünyadan en son ayrılanı oldu.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SA'D KİMDİR?

Tam adı ***Sa'd b. Mâlik b. Üheyb b. Abdümenâf b. Zühre*** el-Kureşî ez-Zührî'dir. Babası Mâlik, ***Ebû Vakkâs*** künyesiyle tanındığı için Sa'd b. Ebû Vakkâs diye anılır. Sa'd'ın kendi künyesi ***Ebû İshak***'tır; Ömer b. Hattâb ona bu künyeyle hitap etmiştir (Sahîh-i Buhârî 755).

Resûlullah'ın ﷺ annesi ***Âmine bint Vehb***'in kabilesi olan Zühreoğullarındandır. Annesi Hamne bint Süfyân b. Ümeyye'dir. Sa'd, hicretten yaklaşık yirmi üç yıl önce (miladi 595 civarı) Mekke'de doğdu. Biyografi kitapları onu kısa boylu, iri yapılı, esmer, gür saçlı ve gözleri çok keskin biri olarak anlatır.

HADİS NOTU: "BU BENİM DAYIMDIR"

Câbir b. Abdullah'tan rivayet edildiğine göre, Sa'd gelince Nebî ﷺ şöyle buyurdu: **«□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□»** — "Bu benim dayımdır; herkes bana dayısını göstersin." Tirmizî, Sa'd'ın Nebî'nin ﷺ annesinin kabilesi olan Zühreoğullarından olduğunu açıklar.

Rivayetin durumu: Tirmizî *hasen garîb* demiştir; ancak senedi zayıf bir râvi olan Mücâlid'e dayanır ve Darussalam onu *zayıf* saymıştır. Sa'd'ın Nebî'nin ﷺ annesinin kabilesiyle akrabalığı ise sabit bir tarihî gerçektir.

KAYNAK:
Câmiu't-Tirmizî 3752.

ADI VE LAKAPLARI

AD VEYA LAKAP	AÇIKLAMA
Sa'd b. Mâlik	Asıl adı
İbn Ebû Vakkâs	Babasının künyesi Ebû Vakkâs'a nispetle
Ebû İshak	Künyesi (Sahîh-i Buhârî 755)
ez-Zührî	Resûlullah'ın ﷺ annesinin kabilesi Zühreoğullarından
Fârisü'l-İslâm	"İslam'ın süvarisi", tarih kitaplarındaki lakabı

ALINACAK DERSLER

Sa'd soylu bir aileden geliyordu, ama gerçek şerefi imanından ve hizmetinden geldi. Resûlullah ﷺ ile akrabalığı onu kibirli yapmadı; aksine İslam'a hizmette en iyisi olmaya çalıştı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İSLAM'IN ÜÇTE BİRİ

Sa'd yaklaşık on yedi yaşında, Mekke'de davetin ilk günlerinde Müslüman oldu. İbn İshâk'a göre ***Ebû Bekir es-Sıddîk***'ın رضى الله عنه davetiyle; Osman b. Affân, Zübeyr b. Avvâm, Abdurrahman b. Avf ve Talha b. Ubeydullah ile birlikte İslam'a girdi. Sa'd, ne kadar erken Müslüman olduğunu kendisi anlatır:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3727

حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى، أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ، حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ، يَقُولُ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ، يَقُولُ مَا أَسْلَمَ أَحَدٌ إِلاَّ فِي الْيَوْمِ الَّذِي أَسْلَمْتُ فِيهِ، وَلَقَدْ مَكَثْتُ سَبْعَةَ أَيَّامٍ وَإِنِّي لَثُلُثُ الإِسْلاَمِ. تَابَعَهُ أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمٌ.

TERCÜME:

Saîd b. Müseyyeb dedi ki: Sa'd b. Ebû Vakkâs'ı şöyle derken işittim: ***"Benim Müslüman olduğum günden başka bir günde kimse Müslüman olmadı. Ve ben yedi gün İslam'ın üçte biri olarak kaldım."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): İbrâhim b. Mûsâ ← İbn Ebû Zâide ← Hâşim b. Hâşim ← Saîd b. Müseyyeb ← Sa'd b. Ebû Vakkâs رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü Fezâili Ashâbi'n-Nebî ﷺ, Sa'd b. Ebû Vakkâs'ın Menkıbeleri Bâbı, Hadis No. 3727.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:3727

Yani Müslüman olduğu ilk haftada iman eden yetişkin erkekler yalnızca üç kişiydi. Âlimler, Sa'd'ın kendi bilgisine göre konuştuğunu açıklar; o sırada başkaları da gizlice iman etmiş olabilir.

ALINACAK DERSLER

Sa'd gençken Müslüman oldu. Gençlik, kalp mal ve makamla meşgul olmadan önce hakkı kabul edip ona hizmet etmenin en güzel zamanıdır.

KENDİ ANNESİNDEN GELEN İMTİHAN

Sa'd'ın en ağır imtihanı bir düşmandan değil, kendi annesi Hamne bint Süfyân'dan geldi. Annesi onun Müslüman olduğunu öğrenince, eski dinine dönene kadar yiyip içmeyeceğine yemin etti:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1748C

حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، وَزُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ، قَالاَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى، حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ، حَدَّثَنَا سِمَاكُ بْنُ حَرْبٍ، حَدَّثَنِي مُصْعَبُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّهُ نَزَلَتْ فِيهِ آيَاتٌ مِنَ الْقُرْآنِ - قَالَ - حَلَفَتْ أُمُّ سَعْدٍ أَنْ لاَ تُكَلِّمَهُ أَبَدًا حَتَّى يَكْفُرَ بِدِينِهِ وَلاَ تَأْكُلَ وَلاَ تَشْرَبَ . قَالَتْ زَعَمْتَ أَنَّ اللَّهَ وَصَّاكَ بِوَالِدَيْكَ وَأَنَا أُمُّكَ وَأَنَا آمُرُكَ بِهَذَا . قَالَ مَكَثَتْ ثَلاَثًا حَتَّى غُشِيَ عَلَيْهَا مِنَ الْجَهْدِ فَقَامَ ابْنٌ لَهَا يُقَالُ لَهُ عُمَارَةُ فَسَقَاهَا فَجَعَلَتْ تَدْعُو عَلَى سَعْدٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي الْقُرْآنِ هَذِهِ الآيَةَ { وَوَصَّيْنَا الإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا} { وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي} وَفِيهَا { وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا} ...

TERCÜME:

(Bölüm) Mus'ab b. Sa'd babasından, kendisi hakkında Kur'an'dan birkaç âyet indiğini rivayet etti. Dedi ki: ***Sa'd'ın annesi, dininden dönüp kâfir olana kadar onunla asla konuşmayacağına, yemeyip içmeyeceğine yemin etti.*** Annesi: "Sen, Allah'ın sana anne babana iyilik etmeni emrettiğini iddia ediyorsun. Ben senin annenim ve sana bunu emrediyorum" dedi. Sa'd dedi ki: Annesi yorgunluktan bayılana kadar üç gün böyle kaldı. Bunun üzerine Umâre adındaki oğlu kalkıp ona su içirdi; o da Sa'd'a beddua etmeye başladı. Allah Azze ve Celle Kur'an'da şu âyeti indirdi: ***"Biz insana anne babasına iyi davranmasını emrettik"***, ***"eğer seni bana ortak koşman için zorlarlarsa"*** ve onda: ***"dünyada onlarla iyi geçin."***

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ebû Bekir b. Ebû Şeybe ← Hasan b. Mûsâ ← Züheyr b. Muâviye ← Simâk b. Harb ← Mus'ab b. Sa'd ← Sa'd b. Ebû Vakkâs رضي الله عنه.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü Fezâili's-Sahâbe, Sa'd b. Ebû Vakkâs'ın Fazileti Bâbı, Hadis No. 1748c (bölüm).

DERECE: SAHİH — en sahih iki hadis kitabından (Sahîhayn) biri olan Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:1748c

Bu olay üzerine inen âyet Ankebût Sûresi'ndedir; anlamı Lokmân Sûresi 31:15'te tekrarlanır:

ANKEBÛT SÛRESİ 29:8

وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ حُسْنًا ۖ وَإِن جَٰهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَآ ۚ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

Biz, insana, ana ve babasına karşı iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Eğer ana baba, seni bir şeyi körü körüne Bana ortak koşman için zorlarlarsa, o zaman onlara itaat etme. Dönüşünüz Banadır. Yaptıklarınızı size bildiririm

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/29:8

ALINACAK DERSLER

İslam anne babaya iyilik etmeyi emreder, ama Allah'a isyan olan konularda onlara itaati değil. Sa'd annesine karşı yumuşak kaldı, fakat imanından taviz vermedi. Kur'an dengeyi öğretir: inançta sağlam, muamelede güzel.

ZAYIFLAR VE YOKSULLARLA BİRLİKTE

Kureyş'in ileri gelenleri bir defasında Resûlullah'tan ﷺ, yanına oturabilmeleri için yoksul ve zayıf sahâbîleri meclisinden uzaklaştırmasını istediler. Sa'd, kendisi ve Abdullah b. Mes'ûd'un da aralarında bulunduğu altı sahâbî hakkında bir âyet indiğini söyler (Sahîh-i Müslim 2413). Allah şöyle buyurur:

EN'ÂM SÛRESİ 6:52

وَلَا تَطۡرُدِ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ رَبَّهُم بِٱلۡغَدَوٰةِ وَٱلۡعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجۡهَهُۥۖ مَا عَلَيۡكَ مِنۡ حِسَابِهِم مِّن شَيۡءٖ وَمَا مِنۡ حِسَابِكَ عَلَيۡهِم مِّن شَيۡءٖ فَتَطۡرُدَهُمۡ فَتَكُونَ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ٥٢

Sabah akşam, Rabblerinin rızasını isteyerek O'na yalvaranları kovma. Onların hesabından sana bir sorumluluk yoktur, senin hesabından da onlara bir sorumluluk yoktur ki onları kovarak zulmedenlerden olasın

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/6:52

ALINACAK DERSLER

Bir insanın Allah katındaki yeri mal veya makamla değil, ibadetindeki ihlasla ölçülür. İslam, insanlar küçümsese bile sabah akşam Rabbine dua edenleri yüceltir.

ALLAH YOLUNDA İLK OK

Hicretin ilk yılında Resûlullah ﷺ, Ubeyde b. Hâris komutasında küçük bir birliği Râbiğ tarafına gönderdi. Birlik Kureyş'in bir kervanıyla karşılaştı ve Sa'd onlara doğru bir ok attı. Bu, Allah yolunda atılan ilk oktu.

Sa'd'ın kendisi şöyle der: ***"Ben Allah yolunda ok atan ilk Arap'ım. Nebî ﷺ ile birlikte savaşa çıkardık ve ağaç yapraklarından başka yiyeceğimiz yoktu"*** (Sahîh-i Buhârî 3728).

ALINACAK DERSLER

Sa'd ve arkadaşları büyük bir sıkıntı içinde, ağaç yaprağı yiyecek kadar zorluk çekerek mücadele ettiler. İslam'ın sonraki zaferleri, açlığa ve darlığa sabreden ilk neslin fedakârlığı üzerine kuruldu.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BEDİR: ŞEHİT OLAN KARDEŞ

Sa'd, Bedir Savaşı'na (Ramazan, hicrî 2) o sırada henüz çocuk yaşta olan küçük kardeşi ***Umeyr b. Ebû Vakkâs*** ile birlikte katıldı.

SİYER NOTU: SAKLANAN UMEYR

Rivayete göre Umeyr, Resûlullah ﷺ orduyu teftiş ederken yaşı küçük diye geri gönderilmekten korkarak ondan saklandı. Resûlullah ﷺ onu geri gönderince Umeyr ağladı; bunun üzerine ona izin verdi.

Sa'd, kardeşinin kılıcı ona büyük geldiği için kılıç kayışlarını kendisinin bağladığını söyler. Umeyr Bedir'de yaklaşık on altı yaşında şehit düştü.

Rivayetin durumu: Siyer ve biyografi kitaplarında rivayet edilmiş ve tarihçilerce yaygın olarak kabul görmüştür.

KAYNAK:
İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ; Vâkıdî, el-Meğâzî; İbn Hacer, el-İsâbe (Umeyr b. Ebû Vakkâs biyografisi).

ALINACAK DERSLER

Ebû Vakkâs ailesinde cihad ruhu küçük yaşta başladı. Küçük kardeşini savaş meydanına gönderip sonra onun şehit düştüğünü gören bir ağabey, sahâbe ailelerinin İslam için yaptığı fedakârlığın büyüklüğünü gösterir.

UHUD: "AT! ANNEM BABAM SANA FEDA OLSUN!"

Uhud Savaşı'nda (Şevval, hicrî 3), İslam ordusu arkadan saldırıya uğradığında Sa'd, Resûlullah'ın ﷺ önünde durup düşmana ok attı. Resûlullah ﷺ bizzat kendi ok kılıfını Sa'd için boşalttı (Sahîh-i Buhârî 4055). Ali b. Ebû Tâlib رضى الله عنه, başka hiç kimseye gösterilmemiş bir iltifata şahit oldu:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 4059

حَدَّثَنَا يَسَرَةُ بْنُ صَفْوَانَ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ، عَنْ عَلِيٍّ ـ رضى الله عنه ـ قَالَ مَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم جَمَعَ أَبَوَيْهِ لأَحَدٍ إِلاَّ لِسَعْدِ بْنِ مَالِكٍ، فَإِنِّي سَمِعْتُهُ يَقُولُ يَوْمَ أُحُدٍ " يَا سَعْدُ ارْمِ، فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي ".

TERCÜME:

Ali رضى الله عنه dedi ki: ***"Nebî'nin ﷺ, Sa'd b. Mâlik dışında hiç kimse için anne babasını birlikte (feda olarak) andığını işitmedim. Onu Uhud günü şöyle derken işittim: 'Ey Sa'd, at! Annem babam sana feda olsun.'"***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yesere b. Safvân ← İbrâhim b. Sa'd ← Sa'd b. İbrâhim ← Abdullah b. Şeddâd ← Ali b. Ebû Tâlib رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Meğâzî, "İçinizden İki Topluluk Bozulmaya Yüz Tutmuştu" Bâbı, Hadis No. 4059.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:4059

"Annem babam sana feda olsun" Arapçada sevgi ve iltifatın en yüksek ifadesidir. Yine de Sa'd, zaferin oklarından değil, Allah'tan geldiğini biliyordu:

ENFÂL SÛRESİ 8:17

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ قَتَلَهُمْ ۚ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ رَمَىٰ وَلِيُبْلِيَ ٱلْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَآءً حَسَنًا ۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

Onları siz öldürmediniz fakat Allah öldürdü. Attığın zaman da sen atmamıştın, fakat Allah atmıştı. Allah bunu, inananları güzel bir imtihana tabi tutmak için yapmıştı. Doğrusu O işitir ve bilir

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/8:17

ALINACAK DERSLER

Sa'd bütün mahareti ile ok attı, ama sonucu Allah'a bıraktı. Müslüman elinden gelenin en iyisini yapar, sonra Allah'a tevekkül eder; gerçek başarı Allah'tandır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

RESÛLULLAH'IN ﷺ MUHAFIZI

Medine'deki ilk günlerde, Resûlullah'ın ﷺ güvenliği henüz tehdit altındayken, bir gece uykusuz kaldı ve salih bir sahâbînin kendisini korumasını diledi:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 2885

حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ، أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ، أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ، قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ ـ رضى الله عنها ـ تَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم سَهِرَ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ قَالَ " لَيْتَ رَجُلاً مِنْ أَصْحَابِي صَالِحًا يَحْرُسُنِي اللَّيْلَةَ ". إِذْ سَمِعْنَا صَوْتَ سِلاَحٍ فَقَالَ " مَنْ هَذَا ". فَقَالَ أَنَا سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ، جِئْتُ لأَحْرُسَكَ. وَنَامَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم.

TERCÜME:

Âişe رضى الله عنها dedi ki: Nebî ﷺ bir gece uykusuz kaldı. Medine'ye gelince şöyle buyurdu: ***"Keşke ashabımdan salih bir adam bu gece beni korusa."*** Birden silah sesi işittik. "Bu kim?" diye sordu. O: ***"Ben Sa'd b. Ebû Vakkâs'ım. Seni korumaya geldim"*** dedi. Bunun üzerine Nebî ﷺ uyudu.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): İsmâil b. Halîl ← Ali b. Müshir ← Yahyâ b. Saîd ← Abdullah b. Âmir b. Rebîa ← Âişe رضى الله عنها.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cihâd ve's-Siyer, Allah Yolunda Savaşta Nöbet Tutma Bâbı, Hadis No. 2885.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:2885

Müslim'in rivayetinde Âişe, Resûlullah'ın ﷺ horultusunu duyacak kadar derin uyuduğunu ekler (Sahîh-i Müslim 2410). Resûlullah ﷺ Sa'd'ı ***"salih bir adam"*** diye anmıştır.

ALINACAK DERSLER

Sa'd istenmesini beklemedi. Resûlullah'ın ﷺ ihtiyacını sezdi ve silahıyla hemen geldi. En güzel hizmet, kimse istemeden önce ilgili bir kalpten doğan hizmettir.

KABUL OLUNAN DUALAR

Sa'd, sahâbe arasında duası kabul olunan biri olarak tanınırdı. Resûlullah'ın ﷺ onun için şöyle dua ettiğini rivayet eder: **«□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□»** — "Allah'ım, Sa'd sana dua ettiğinde ona icabet et" (Câmiu't-Tirmizî 3751; Darussalam *hasen* demiştir).

Bu yüzden sahâbîler Sa'd'ın bedduasına uğramaktan sakınırdı. Duasıyla ilgili en meşhur kıssa "Kûfe Halkının Şikâyeti" bölümünde anlatılacaktır. Allah, kendisine dua eden kullarına yakın olduğunu bizzat vaat eder:

BAKARA SÛRESİ 2:186

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِى عَنِّى فَإِنِّى قَرِيبٌ ۖ أُجِيبُ دَعْوَةَ ٱلدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ۖ
فَلْيَسْتَجِيبُوا۟ لِى وَلْيُؤْمِنُوا۟ بِى لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾

Kullarım sana Beni sorarlarsa, bilsinler ki Ben, şüphesiz onlara yakınım. Benden isteyenin, dua ettiğinde duasını kabul ederim. Artık onlar da davetimi kabul edip Bana inansınlar ki doğru yolda yürüyenlerden olsunlar

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:186

NOT: SA'D'IN DUASININ SIRRI

Rivayete göre Sa'd'a duasının neden kabul olduğu soruldu. Şöyle cevap verdi: "Ağzıma, nereden geldiğini ve nereye gittiğini bilmeden bir lokma kaldırmadım."

Rivayetin durumu: Bunlar nasihat ve biyografi kitaplarında Sa'd'a nispet edilen sözlerdir, Nebî'nin ﷺ hadisi değildir. Anlamı, Allah'ın temiz olduğu ve yalnızca temiz olanı kabul ettiğine dair sahih hadisle uyumludur (Sahîh-i Müslim 1015).

KAYNAK:
İbn Receb el-Hanbelî, Câmiu'l-Ulûm ve'l-Hikem (10. hadisin şerhi); Zehebî, Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ.

ALINACAK DERSLER

Duanın kabul olması yalnızca Sa'd'a mahsus değildir. Rızkının helalliğini koruyan, iman edip Allah'a itaat eden herkesin, duasının kabul olacağına dair büyük bir ümidi vardır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ÜÇTE BİR VASİYET

Vedâ Haccı yılında (hicrî 10) Sa'd Mekke'de ağır hastalandı. Hicret ederek terk ettiği topraklarda ölmekten korkuyordu. Resûlullah ﷺ onu ziyarete geldi:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 2742

حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ ـ رضى الله عنه ـ قَالَ جَاءَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَعُودُنِي وَأَنَا بِمَكَّةَ، وَهْوَ يَكْرَهُ أَنْ يَمُوتَ بِالأَرْضِ الَّتِي هَاجَرَ مِنْهَا قَالَ " يَرْحَمُ اللَّهُ ابْنَ عَفْرَاءَ ". قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، أُوصِي بِمَالِي كُلِّهِ قَالَ " لاَ ". قُلْتُ فَالشَّطْرُ قَالَ " لاَ ". قُلْتُ الثُّلُثُ. قَالَ " فَالثُّلُثُ، وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ، إِنَّكَ أَنْ تَدَعَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَدَعَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ فِي أَيْدِيهِمْ، وَإِنَّكَ مَهْمَا أَنْفَقْتَ مِنْ نَفَقَةٍ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ، حَتَّى اللُّقْمَةُ الَّتِي تَرْفَعُهَا إِلَى فِي امْرَأَتِكَ، وَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَرْفَعَكَ فَيَنْتَفِعَ بِكَ نَاسٌ وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ ". وَلَمْ يَكُنْ لَهُ يَوْمَئِذٍ إِلاَّ ابْنَةٌ.

TERCÜME:

Sa'd b. Ebû Vakkâs رضى الله عنه dedi ki: Ben Mekke'de iken Nebî ﷺ beni ziyarete geldi; o, insanın hicret ettiği yerde ölmesini hoş görmezdi. "Allah İbn Afrâ'ya rahmet etsin" buyurdu. Ben: "Ey Allah'ın Resûlü, bütün malımı vasiyet edebilir miyim?" dedim. "Hayır" buyurdu. "Yarısını?" dedim. "Hayır" buyurdu. "Üçte birini?" dedim. Buyurdu ki: ***"Üçte bir; üçte bir de çoktur. Mirasçılarını zengin bırakman, onları insanlara el açan yoksullar olarak bırakmandan daha hayırlıdır. Harcadığın her nafaka sadakadır; hanımının ağzına kaldırdığın lokma bile. Umulur ki Allah ömrünü uzatır da senin sayende bazı insanlar fayda görür, bazıları da zarar görür."*** O gün onun yalnızca bir kızı vardı.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ebû Nuaym Fadl b. Dükeyn ← Süfyân es-Sevrî ← Sa'd b. İbrâhim ← Âmir b. Sa'd ← Sa'd b. Ebû Vakkâs رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Vesâyâ, Mirasçılarını Zengin Bırakmak İnsanlara El Açar Halde Bırakmaktan Hayırlıdır Bâbı, Hadis No. 2742.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:2742

Resûlullah'ın ﷺ duası kabul oldu. Sa'd iyileşti ve kırk yıldan fazla daha yaşadı. Birçok çocuğu oldu; onun Kâdisiye'deki komutanlığıyla Müslümanlar büyük fayda gördü, Fars İmparatorluğu ise yenildi. Bu hadisten, vasiyetin malın üçte birini geçemeyeceği hükmü de çıkarılmıştır.

ALINACAK DERSLER

İslam yalnızca sadakayı değil, aile hakkını korumayı da öğretir. Eşe ve çocuklara yapılan harcama sadakadır. Mirasçıları muhtaç bırakmaktan ise varlıklı bırakmak daha hayırlıdır.

CENNETLE MÜJDELENEN ON KİŞİDEN

Resûlullah ﷺ bir defasında on sahâbînin adını sayıp hepsinin cennette olduğunu haber verdi. Sa'd da bu listededir: ***"…Sa'd cennettedir…"*** (Câmiu't-Tirmizî 3747; sahih).

Sa'd, Hudeybiye'deki ***Rıdvan Biatı***'na (hicrî 6) da katılmıştır; Allah, Fetih Sûresi 48:18'de onlardan razı olduğunu bildirmiştir. Bu on kişiden en son vefat eden Sa'd'dır.

ALINACAK DERSLER

Cennet müjdesi Sa'd'ı rehavete düşürüp gayretten alıkoymadı. Hayatının sonuna kadar cihad etti, ibadet etti ve kendini fitneden korudu. Cennet vaadi şükrünü artırdı, gafletini değil.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KÂDİSİYE KOMUTANI

Köprü Savaşı'ndaki (hicrî 13) yenilgiden sonra Halife Ömer b. Hattâb orduyu Irak'a bizzat götürmek istedi. Sahâbîler ona Medine'de kalıp bir komutan tayin etmesini tavsiye ettiler. Abdurrahman b. Avf, Sa'd b. Ebû Vakkâs'ı önerdi ve Ömer onu tayin etti.

TARİH NOTU: KÂDİSİYE SAVAŞI

Hicrî 15 yılında (bazı rivayetlere göre 14 ya da 16), yaklaşık 30.000 kişilik İslam ordusu, komutanları ***Rüstem*** idaresinde ve fillerle donatılmış çok daha büyük bir Fars ordusuyla karşılaştı.

O sırada Sa'd hastaydı (vücudunda çıbanlar ve siyatik ağrısı vardı) ve ata binemiyordu. Savaşı Uzeyb'deki bir sarayın üstünden, göğsü üzerine uzanarak yönetti ve emirlerini küçük kâğıtlarla meydanda komuta eden Hâlid b. Urfuta'ya gönderdi.

Savaş birkaç gün sürdü. Sonunda Rüstem öldürüldü, Fars ordusu geri çekildi ve Irak'ın kapısı İslam'a açıldı.

Rivayetin durumu: Savaşın ayrıntıları tarih kitaplarında farklı lafızlarla rivayet edilir; Sa'd'ın Kâdisiye zaferi tarihçilerin ittifak ettiği bir hususdur.

KAYNAK:
Taberî, Târîhu'r-Rusül ve'l-Mülûk (hicrî 14–15 olayları); İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye; Belâzürî, Fütûhu'l-Büldân.

TARİH NOTU: EBÛ MİHCEN ES-SEKAFÎ

Rivayete göre cesur bir savaşçı olan Ebû Mihcen, içki içtiği için Sa'd tarafından zincire vurulmuştu. Savaş kızışınca Sa'd'ın hanımına yalvararak onu serbest bırakmasını istedi ve sağ kalırsa zincirine geri döneceğine söz verdi.

Sa'd'ın atına binip kahramanca savaştı, sonra geri dönüp zincirlerini yeniden taktı. Sa'd bunu öğrenince Ebû Mihcen'i serbest bıraktı; Ebû Mihcen de bir daha asla içki içmeyeceğine yemin etti.

Rivayetin durumu: Bu kıssa tarih ve biyografi kitaplarında meşhurdur; ayrıntıları rivayetler arasında farklılık gösterir.

KAYNAK:
Taberî, Târîhu'r-Rusül ve'l-Mülûk; İbn Hacer, el-İsâbe (Ebû Mihcen biyografisi).

ALINACAK DERSLER

Sa'd hastalığının görevine engel olmasına izin vermedi. Ayakta duramadığı hâlde akıl ve planlamayla yönetti. Ebû Mihcen'in kıssası ise tövbe kapısının her zaman açık olduğunu ve hikmetli bir liderin değişmek isteyene fırsat verdiğini öğretir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MEDÂİN'İN FETHİ VE KÛFE'NİN İNŞASI

Kâdisiye'den sonra Sa'd, Dicle'nin öte yakasındaki Fars İmparatorluğu'nun başkenti ***Medâin***'e (Ktesifon) yürüdü. Şehir hicrî 16 yılında fethedildi.

TARİH NOTU: DİCLE'Yİ GEÇMEK

Tarihçilerin anlattığına göre Farslar köprüleri yıkmıştı ve Dicle o sırada taşkındı. Sa'd, İslam ordusuna nehri atlarıyla geçmelerini emretti. Allah'ı zikrederek ve O'na tevekkül ederek geçtiler; Farslar şaşkına dönüp şehri terk ettiler.

Sa'd Kisrâ'nın sarayına (Eyvân-ı Kisrâ) girince, bahçelerini, pınarlarını ve nimetlerini geride bırakan bir kavimden bahseden Duhân Sûresi 44:25–28 âyetlerini okudu. Sonra orada sekiz rekât fetih namazı kıldı.

Rivayetin durumu: Taberî ve tarihçiler rivayet etmiştir; Medâin'in Sa'd komutasında fethi ittifakla kabul edilir.

KAYNAK:
Taberî, Târîhu'r-Rusül ve'l-Mülûk (hicrî 16 olayları); İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye.

Hicrî 17 yılında Ömer'in emriyle Sa'd, Irak'taki İslam ordusu için bir üs olarak ***Kûfe*** şehrini kurdu. Bu şehir daha sonra İslam ilminin en büyük merkezlerinden biri oldu; İmam Ebû Hanîfe gibi âlimler orada yetişti.

ALINACAK DERSLER

Zafer Sa'd'ı kibirlendirmedi. Zamanının en güçlü hükümdarının sarayında kibirlilerin helakine dair âyetler okudu, sonra şükür secdesine kapandı. Gerçek zafer, kalbin Allah'a daha çok yaklaşmasıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KÛFE HALKININ ŞİKÂYETİ

Kûfe valisiyken Sa'd, halkın bir kısmı tarafından Ömer'e şikâyet edildi. Hatta namazı düzgün kıldıramadığını bile iddia ettiler:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 755

حَدَّثَنَا مُوسَى، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ شَكَا أَهْلُ الْكُوفَةِ سَعْدًا إِلَى عُمَرَ ـ رضى الله عنه ـ فَعَزَلَهُ وَاسْتَعْمَلَ عَلَيْهِمْ عَمَّارًا، فَشَكَوْا حَتَّى ذَكَرُوا أَنَّهُ لاَ يُحْسِنُ يُصَلِّي، فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ فَقَالَ يَا أَبَا إِسْحَاقَ إِنَّ هَؤُلاَءِ يَزْعُمُونَ أَنَّكَ لاَ تُحْسِنُ تُصَلِّي قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ أَمَّا أَنَا وَاللَّهِ فَإِنِّي كُنْتُ أُصَلِّي بِهِمْ صَلاَةَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مَا أَخْرِمُ عَنْهَا، أُصَلِّي صَلاَةَ الْعِشَاءِ فَأَرْكُدُ فِي الأُولَيَيْنِ وَأُخِفُّ فِي الأُخْرَيَيْنِ. قَالَ ذَاكَ الظَّنُّ بِكَ يَا أَبَا إِسْحَاقَ. فَأَرْسَلَ مَعَهُ رَجُلاً أَوْ رِجَالاً إِلَى الْكُوفَةِ، فَسَأَلَ عَنْهُ أَهْلَ الْكُوفَةِ، وَلَمْ يَدَعْ مَسْجِدًا إِلاَّ سَأَلَ عَنْهُ، وَيُثْنُونَ مَعْرُوفًا، حَتَّى دَخَلَ مَسْجِدًا لِبَنِي عَبْسٍ، فَقَامَ رَجُلٌ مِنْهُمْ يُقَالُ لَهُ أُسَامَةُ بْنُ قَتَادَةَ يُكْنَى أَبَا سَعْدَةَ قَالَ أَمَّا إِذْ نَشَدْتَنَا فَإِنَّ سَعْدًا كَانَ لاَ يَسِيرُ بِالسَّرِيَّةِ، وَلاَ يَقْسِمُ بِالسَّوِيَّةِ، وَلاَ يَعْدِلُ فِي الْقَضِيَّةِ. قَالَ سَعْدٌ أَمَا وَاللَّهِ لأَدْعُوَنَّ بِثَلاَثٍ، اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ عَبْدُكَ هَذَا كَاذِبًا، قَامَ رِيَاءً وَسُمْعَةً فَأَطِلْ عُمْرَهُ، وَأَطِلْ فَقْرَهُ، وَعَرِّضْهُ بِالْفِتَنِ، وَكَانَ بَعْدُ إِذَا سُئِلَ يَقُولُ شَيْخٌ كَبِيرٌ مَفْتُونٌ، أَصَابَتْنِي دَعْوَةُ سَعْدٍ. قَالَ عَبْدُ الْمَلِكِ فَأَنَا رَأَيْتُهُ بَعْدُ قَدْ سَقَطَ حَاجِبَاهُ عَلَى عَيْنَيْهِ مِنَ الْكِبَرِ، وَإِنَّهُ لَيَتَعَرَّضُ لِلْجَوَارِي فِي الطُّرُقِ يَغْمِزُهُنَّ.

TERCÜME:

Câbir b. Semure dedi ki: Kûfe halkı Sa'd'ı Ömer'e رضى الله عنه şikâyet etti. Ömer onu görevden aldı ve yerine Ammâr'ı vali yaptı. Öyle şikâyet ettiler ki onun namazı güzel kıldıramadığını bile söylediler. Ömer onu çağırttı ve: "Ey Ebû İshak, bunlar senin namazı güzel kıldıramadığını iddia ediyorlar" dedi. Ebû İshak şöyle cevap verdi: ***"Allah'a yemin olsun ki ben onlara Resûlullah'ın ﷺ namazını kıldırıyordum, ondan hiçbir şey eksiltmiyordum. Yatsı namazını kıldırırken ilk iki rekâtı uzatır, son iki rekâtı kısa tutardım."*** Ömer: "Senin hakkındaki zannımız da buydu, ey Ebû İshak" dedi. Sonra onunla birlikte Kûfe'ye bir ya da birkaç kişi göndererek Kûfe halkına onu sordurdu. Hiçbir mescid bırakmadan onu sordu; hepsi onu hayırla övdü. Nihayet Benî Abs'ın bir mescidine girdi. Onlardan Üsâme b. Katâde adında, Ebû Sa'de künyeli bir adam kalkıp: "Madem bize yemin ettirdin; Sa'd seriyyeyle birlikte çıkmaz, eşit paylaştırmaz ve hükümde adaletli davranmazdı" dedi. Sa'd dedi ki: ***"Allah'a yemin olsun ki üç şeyle dua edeceğim: Allah'ım, eğer bu kulun yalancıysa, gösteriş ve şöhret için kalktıysa, ömrünü uzat, fakirliğini uzat ve onu fitnelere maruz***

bırak." Sonraları kendisine hâli sorulduğunda: "Fitneye düşmüş yaşlı bir adamım; beni Sa'd'ın bedduası tuttu" derdi. Abdülmelik dedi ki: Onu sonradan gördüm; yaşlılıktan kaşları gözlerinin üzerine düşmüştü ve yollarda genç kızlara sarkıntılık ediyordu.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Mûsâ b. İsmâil ← Ebû Avâne ← Abdülmelik b. Umeyr ← Câbir b. Semure رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Ezân, İmam ve Cemaat İçin Kıraatin Vücûbu Bâbı, Hadis No. 755.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:755

Sa'd o adama mutlak olarak beddua etmedi; duası şartlıydı: "eğer bu kulun yalancıysa". Adamın akıbeti onun gerçekten yalancı olduğunu gösterdi ve Resûlullah'ın ﷺ onun için ettiği dua gereği Sa'd'ın duası kabul oldu.

ALINACAK DERSLER

Adil bir yönetici bile iftiraya uğrayabilir. Sa'd suçlamaya sakin ve dürüstçe cevap verdi; Ömer de karar vermeden önce adaletle araştırdı. Masuma iftira, sonucu dünyada bile iftiracıya dokunabilecek büyük bir günahtır.

ŞÛRÂ HEYETİ

Ömer b. Hattâb hicrî 23 yılında bıçaklandığında, kendisinden bir halef belirlemesi istendi. Ömer, Resûlullah'ın ﷺ vefat ettiğinde kendilerinden razı olduğu altı sahâbînin adını verdi: Ali, Osman, Zübeyr, Talha, ***Sa'd*** ve Abdurrahman.

Sa'd hakkında Ömer şöyle dedi: ***"Emirlik Sa'd'a düşerse o buna layıktır. Aksi takdirde hanginiz emir olursa ondan yardım istesin; çünkü ben onu acizliğinden ya da hıyanetinden dolayı azletmedim"*** (Sahîh-i Buhârî 3700).

O şûrâda Sa'd hakkını Abdurrahman b. Avf'a bıraktı ve sonunda Osman b. Affân'a halife olarak biat edildi.

ALINACAK DERSLER

Ömer'in sözleri Sa'd'ın adını Kûfe halkının iftirasından temizledi. Adil bir yönetici sadece şikâyeti araştırmakla kalmaz, haksızlığa uğrayanın itibarını da iade eder.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

FİTNEDEN UZAK DURMAK

Osman b. Affân'ın şehit edilmesinden (hicrî 35) sonra Müslümanlar bölündü ve aralarında çatışmalar çıktı. Sa'd hiçbir tarafa katılmamayı seçti. Medine yakınlarındaki Akîk'teki arazisine çekildi:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2965

حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، وَعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْعَظِيمِ، - وَاللَّفْظُ لإِسْحَاقَ - قَالَ عَبَّاسٌ حَدَّثَنَا وَقَالَ، إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا - أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ، حَدَّثَنَا بُكَيْرُ بْنُ مِسْمَارٍ، حَدَّثَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ، قَالَ كَانَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ فِي إِبِلِهِ فَجَاءَهُ ابْنُهُ عُمَرُ فَلَمَّا رَآهُ سَعْدٌ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ هَذَا الرَّاكِبِ فَنَزَلَ فَقَالَ لَهُ أَنَزَلْتَ فِي إِبِلِكَ وَغَنَمِكَ وَتَرَكْتَ النَّاسَ يَتَنَازَعُونَ الْمُلْكَ بَيْنَهُمْ فَضَرَبَ سَعْدٌ فِي صَدْرِهِ فَقَالَ اسْكُتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ " إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ التَّقِيَّ الْغَنِيَّ الْخَفِيَّ " .

TERCÜME:

Âmir b. Sa'd dedi ki: Sa'd b. Ebû Vakkâs develerinin arasındayken oğlu Ömer ona geldi. Sa'd onu görünce: "Bu binicinin şerrinden Allah'a sığınırım" dedi. Oğlu indi ve: "Sen develerinin ve koyunlarının arasına yerleşip insanları kendi aralarında saltanat kavgasına mı bıraktın?" dedi. Sa'd onun göğsüne vurdu ve: "Sus! Resûlullah'ı ﷺ şöyle buyururken işittim: ***Allah takva sahibi, gönlü zengin ve kendini gizleyen kulu sever***" dedi.

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): İshak b. İbrâhim ← Abbâs b. Abdülazîm ← Ebû Bekir el-Hanefî ← Bükeyr b. Mismâr ← Âmir b. Sa'd ← Sa'd b. Ebû Vakkâs رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'z-Zühd ve'r-Rekâik, Hadis No. 2965.

DERECE: SAHİH — en sahih iki hadis kitabından (Sahîhayn) biri olan Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:2965

Sa'd hiçbir sahâbîyi kınamadı; fakat kendisi Müslümanlara karşı silah kaldırmamayı seçti. Ehl-i sünnet, o fitneye karışan bütün sahâbîlerin içtihat ettiğine inanır ve hiçbirini kötü anmaz.

ALINACAK DERSLER

Fars İmparatorluğu'nu yenen kahraman, ümmet bölündüğünde susmayı seçti. Cesaret yalnızca savaş meydanında değildir; bazen cesaret, kendini fitneden alıkoymak ve takva sahibi, gönlü zengin, kendini gizleyen bir kul olmayı seçmektir.

SA'D'IN VEFATI

Sa'd, Resûlullah'ın ﷺ duası gereği uzun bir ömür sürdü. Medine'ye yaklaşık on mil uzaklıktaki Akîk'teki sarayında, hicrî 55 yılında (bazı rivayetlere göre 51 ile 58 arasında) seksen yaşını aşmış olarak vefat etti.

TARİH NOTU: BEDİR CÜBBESİ

Rivayete göre ölümü yaklaşınca Sa'd, yünden eski bir cübbe getirilmesini istedi ve şöyle dedi: "Beni bununla kefenleyin; çünkü Bedir günü müşriklerle bunu giyerek karşılaştım ve onu bu gün için saklıyordum."

Cenazesi insanların omuzlarında Medine'ye taşındı ve ***Bakî***'ye defnedildi. Cennetle müjdelenen on kişinin ve muhacirlerin en son vefat edeni oydu.

Rivayetin durumu: Biyografi ve tarih kitaplarında rivayet edilmiştir; vefat tarihi rivayetler arasında farklıdır, meşhur olan görüş hicrî 55'tir.

KAYNAK:
İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ; Hâkim, el-Müstedrek; Zehebî, Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ.

ALINACAK DERSLER

Sa'd, Bedir cübbesini Allah'a kavuşmak için azık olarak elli yıldan fazla sakladı. Fethettiği Kisrâ sarayıyla değil, Allah yolundaki ilk ameliyle iftihar etti. En değerli şey dünya şatafatı değil, ihlaslı ameldir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SA'D'IN AHLAKI

Sa'd'ın kıssası cesaret, imanda sebat ve hikmeti bir araya getiren bir mümini tasvir eder.

SIFAT	HAYATINDAN ÖRNEK
İmanda sebat	Annesi açlık grevi yapmasına rağmen İslam'dan dönmedi (Sahîh-i Müslim 1748)
Cesaret	Allah yolunda ok atan ilk Arap (Sahîh-i Buhârî 3728)
Maharet	Uhud'da "At! Annem babam sana feda olsun" (Sahîh-i Buhârî 4059)
Uyanıklık	İstenmeden Resûlullah'ı ﷺ korumaya geldi (Sahîh-i Buhârî 2885)
Helal rızık	Duası kabul olunurdu (Câmiu't-Tirmizî 3751)
Liderlik	Hasta hâlinde Kâdisiye'yi yönetti
Şükür	Kisrâ'nın sarayında şükür namazı
Fitneden uzak durmak	Ümmet bölündüğünde çekildi (Sahîh-i Müslim 2965)

ALINACAK DERSLER

Sa'd, gerçek kahramanın yalnızca savaş meydanında güçlü değil, ailesi karşısında sebatlı, yönetici olarak adil ve fitne zamanında hikmetli olduğunu ispatladı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SA‘D KISSALARININ KAYNAKLARI

Bu tablo her kıssanın kaynağını ve derecesini özetler; böylece okuyucu sahih olanı sadece meşhur olandan ayırt edebilir.

KISSA	KAYNAK	DERECE
İslam’ın üçte biri	Sahîh-i Buhârî 3727	Sahih
Annenin açlık grevi; Ankebût 29:8	Sahîh-i Müslim 1748c	Sahih
En‘âm 6:52 âyeti	Sahîh-i Müslim 2413	Sahih
İlk ok	Sahîh-i Buhârî 3728	Sahih
“At! Annem babam sana feda olsun”	Sahîh-i Buhârî 4055, 4059	Sahih
Resûlullah’ı ﷺ korumak	Sahîh-i Buhârî 2885; Sahîh-i Müslim 2410	Sahih
Üçte bir vasiyet	Sahîh-i Buhârî 2742	Sahih
Kûfe halkının şikâyeti	Sahîh-i Buhârî 755	Sahih
Ömer’in şûrâdaki sözleri	Sahîh-i Buhârî 3700	Sahih
Takva sahibi, gizli kul	Sahîh-i Müslim 2965	Sahih
Cennetle müjdelenen on kişi	Câmiu’t-Tirmizî 3747	Sahih
Kabul olunan dua	Câmiu’t-Tirmizî 3751	Hasen
“Bu benim dayımdır”	Câmiu’t-Tirmizî 3752	Zayıf
Bedir’de Umeyr	İbn Sa‘d; Vâkıdî	Siyer
Duanın sırrı: helal lokma	İbn Receb; Zehebî	Eser
Kâdisiye ve Ebû Mihcen	Taberî; İbn Kesîr	Tarih
Dicle’yi geçmek; Medâin	Taberî	Tarih
Kefen olarak Bedir cübbesi	İbn Sa‘d; Hâkim	Tarih

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SA'D KISSASINDAKİ ŞAHSİYETLER

ŞAHSİYET	ROLÜ
Ebû Bekir es-Sıddîk	Onu İslam'a davet etti
Hamne bint Süfyân	Annesi; onu dininden döndürmek için açlık grevi yaptı
Umeyr b. Ebû Vakkâs	Küçük kardeşi; Bedir'de şehit oldu
Ali b. Ebû Tâlib	"At! Annem babam sana feda olsun" hadisinin râvisi
Âişe	Sa'd'ın Resûlullah'ı ﷺ korumasının râvisi
Ömer b. Hattâb	Onu Irak komutanı ve Kûfe valisi yaptı
Rüstem	Kâdisiye'deki Fars komutanı
Ebû Mihcen es-Sekafî	Kâdisiye'de tövbe eden savaşçı
Câbir b. Semure	Kûfe halkının şikâyeti kıssasının râvisi
Ebû Sa'de (Üsâme b. Katâde)	Sa'd'a iftira eden adam
Âmir b. Sa'd	Oğlu; onun hakkında birkaç hadisin râvisi

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SA'D KISSASINDAKİ YERLER

YER	OLAY
Mekke	Doğum yeri; ilk günlerde Müslüman oldu
Râbiğ	Allah yolunda ilk ok (hicrî 1)
Bedir	Bedir Savaşı; kardeşi Umeyr şehit oldu (hicrî 2)
Uhud	"At! Annem babam sana feda olsun" (hicrî 3)
Hudeybiye	Rıdvan Biatı (hicrî 6)
Mekke	Ağır hastalık; üçte bir vasiyet (hicrî 10)
Kâdisiye	Fars'a karşı zafer (hicrî 15)
Dicle ve Medâin	Nehri geçiş; Kisrâ'nın sarayı (hicrî 16)
Kûfe	Şehri kurdu; valisi oldu (hicrî 17)
Akîk	Fitne sırasında çekildi; vefatı (hicrî 55)
Bakî, Medine	Defnedildiği yer

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SA'D'IN HAYAT KRONOLOJİSİ

YIL	OLAY
Hicretten y. 23 yıl önce	Mekke'de Zühreoğullarında doğdu
Nübüvvetin başı	Yaklaşık 17 yaşında Müslüman oldu
Hicrî 1	Medine'ye hicret; Râbiğ'de ilk ok
Hicrî 2	Bedir Savaşı
Hicrî 3	Uhud Savaşı
Hicrî 6	Hudeybiye'de Rıdvan Biatı
Hicrî 8	Mekke'nin fethi
Hicrî 10	Mekke'de hastalık; üçte bir vasiyet
Hicrî 14–15	Irak komutanlığına tayin; Kâdisiye zaferi
Hicrî 16	Medâin'in fethi
Hicrî 17	Kûfe şehrinin kuruluşu
Y. hicrî 21	Şikâyet üzerine Kûfe'den azli; Ebû Sa'de'ye bedduası
Hicrî 23	Ömer'den sonraki şûrâ heyetinin üyesi
Hicrî 35 ve sonrası	Akîk'te fitneden uzak durdu
Hicrî 55	Akîk'te vefat; Bakî'ye defnedildi

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SA‘D HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR

Bu bölüm, Sa‘d b. Ebû Vakkâs رضى الله عنه hakkında sık sorulan soruları cevaplandırır. Cevaplar kısadır; ayrıntılar önceki bölümlerdedir.

1. SA‘D B. EBÛ VAKKÂS’IN ASIL ADI NEYDİ?

Sa‘d b. Mâlik b. Üheyb ez-Zührî. Babası Mâlik’in künyesi Ebû Vakkâs’tı.

2. SA‘D’IN RESÛLULLAH ﷺ İLE AKRABALIĞI NEYDİ?

Resûlullah’ın ﷺ annesi Âmine bint Vehb’in kabilesi olan Zühreoğullarındandı.

3. SA‘D GERÇEKTEN MÜSLÜMAN OLAN ÜÇÜNCÜ KİŞİ MİYDİ?

Kendi bilgisine göre yedi gün boyunca “İslam’ın üçte biri” olduğunu söylemiştir (Sahîh-i Buhârî 3727).

4. SA‘D’IN ANNESİ YÜZÜNDEN HANGİ ÂYET İNDİ?

Ankebût Sûresi 29:8; anlamı Lokmân Sûresi 31:15’te tekrarlanır (Sahîh-i Müslim 1748c).

5. SA‘D NEDEN ALLAH YOLUNDA İLK OK ATAN KİŞİ OLARAK ANILIR?

Çünkü hicrî 1 yılında Ubeyde b. Hâris’in birliğinde ok atmış ve bunu kendisi söylemiştir (Sahîh-i Buhârî 3728).

6. «فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي» NE DEMEKTİR?

“Annem babam sana feda olsun”; Resûlullah’ın ﷺ Uhud’da Sa‘d’a söylediği en yüksek sevgi ifadesidir (Sahîh-i Buhârî 4059).

7. SA‘D’IN DUASI GERÇEKTEN KABUL OLUR MUYDU?

Evet. Resûlullah ﷺ duasının kabul olması için dua etmiştir (Câmiu’t-Tirmizî 3751); Ebû Sa‘de kıssası bunu gösterir (Sahîh-i Buhârî 755).

8. VASİYET NEDEN ÜÇTE BİRLE SINIRLIDIR?

Resûlullah’ın ﷺ Sa‘d’a söylediği şu söz yüzünden: “Üçte bir; üçte bir de çoktur” (Sahîh-i Buhârî 2742).

9. KÂDİSİYE SAVAŞI NE ZAMAN OLDU?

Meşhur görüşe göre hicrî 15 yılında, Sa‘d’ın komutasında.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

10. SA'D NEDEN SAHÂBÎLER ARASINDAKİ ÇATIŞMALARA KATILMADI?

Çünkü fitneden uzak durmayı seçti ve Nebî'nin ﷺ Allah'ın takva sahibi, gönlü zengin ve kendini gizleyen kulu sevdiği sözüne sarıldı (Sahîh-i Müslim 2965).

11. SA'D NE ZAMAN VE NEREDE VEFAT ETTİ?

Hicrî 55 yılında Akîk'te vefat etti ve Medine'de Bakî'ye defnedildi.

12. SA'D KISSASININ EN BÜYÜK DERSİ NEDİR?

İmanda sebat, cesaret, helal rızık ve fitneden uzak durma hikmeti.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DERSLER VE SONUÇ

Sa‘d b. Ebû Vakkâs’ın رضى الله عنه kıssası, İslam henüz birkaç günlükken Müslüman olan Mekkeli bir gençle başlar ve Bedir cübbesine sarılarak kefenlenen yaşlı bir adamla sona erer. İkisinin arasında cihad, liderlik ve takvayla dolu bir hayat vardır.

DERS	SA‘D’IN KISSASINDAN
Her şeyden önce iman	Annesi açlık grevi yaptığında bile sebat etti
Allah’a isyan etmeden iyilik	Annesine iyi davranmaya devam etti
Gayret ve tevekkül	Uhud’da ok attı; zafer Allah’tandı
İstenmeden önce ilgilenmek	Resûlullah’ı ﷺ korumaya geldi
Helal rızık, kabul olunan dua	Her lokmaya dikkat etti
Mirasçıların hakkını korumak	Üçte biri aşmayan vasiyet
Fitneden uzak durmak	Ümmet bölündüğünde çekildi

HAYATIMIZDA SA‘D

Belki hiçbir zaman yay tutmayacak ya da ordu yönetmeyeceğiz; ama Sa‘d’ın sıfatlarını miras alabiliriz: sevdiklerimizle imtihan edilsek bile imanda sebat, rızkın helalliğini korumak, başkalarının ihtiyaçlarına duyarlı olmak ve fitne ile kavgadan kendimizi uzak tutmak.

İftiranın kolayca yayıldığı sosyal medya çağında, Sa‘d’ın “takva sahibi, gönlü zengin ve kendini gizleyen bir kul” olmayı seçmesi kendi hayatımıza çok yakındır.

İnşallah İslam Kahramanları serisi, Medine’ye gönderilen ilk İslam elçisi Mus‘ab b. Umeyr ile devam edecektir. Allah, Kâdisiye kahramanı Sa‘d b. Ebû Vakkâs’tan razı olsun ve bizi Resûlullah ﷺ ve ashabıyla cennetinde bir araya getirsin.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAYNAKÇA

KUR'AN VE TEFSİR

Kur'ân-ı Kerîm, Osmanlı hattı ve Diyanet İşleri Başkanlığı meali. quran.com

İbn Kesîr, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm (Bakara 2:186; En'âm 6:52; Enfâl 8:17; Ankebût 29:8; Lokmân 31:15; Duhân 44:25–28).

HADİS

Sahîh-i Buhârî 755, 2742, 2885, 3700, 3727, 3728, 4055, 4059. sunnah.com/bukhari

Sahîh-i Müslim 1015, 1748, 2410, 2413, 2965. sunnah.com/muslim

Câmiu't-Tirmizî 3747, 3751, 3752. sunnah.com/tirmidhi

SİYER, TARİH VE BİYOGRAFİ KİTAPLARI

İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk'tan rivayetle).

Vâkıdî, el-Meğâzî.

İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ (Sa'd b. Ebû Vakkâs'ın biyografisi).

Taberî, Târîhu'r-Rusül ve'l-Mülûk.

Belâzürî, Fütûhu'l-Büldân.

İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye.

Zehebî, Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ.

İbn Hacer el-Askalânî, el-İsâbe fî Temyîzi's-Sahâbe; Fethu'l-Bârî Şerhu Sahîhi'l-Buhârî.

İbn Receb el-Hanbelî, Câmiu'l-Ulûm ve'l-Hikem.

TDV İslâm Ansiklopedisi, "Sa'd b. Ebû Vakkâs". islamansiklopedisi.org.tr/sad-b-ebu-vakkas

QURANSCİENCE.MY'DEKİ İLGİLİ SERİLER

İslam Kahramanları, Seri 1: Hz. Hamza b. Abdülmuttalib, Seri 2: Hz. Ali b. Ebû Tâlib, Seri 3: Hz. Hâlid b. Velîd ve Seri 4: Hz. Ebû Ubeyde b. Cerrâh. quranscience.my/#pahlawan

Siyer-i Nebî, Seri 9 (Bedir Savaşı) ve Seri 10 (Uhud Savaşı). quranscience.my/#sirah

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DESTEK VE BAĞIŞ

Bu e-kitap Müslümanlar için **tamamen ücretsiz** yayımlanmıştır ve **kesinlikle satılamaz**. Araştırma masraflarına, quranscience.my sitesinin barındırma giderlerine ve yeni e-kitapların yayımına destek olmak için yapılacak bağışlar memnuniyetle karşılanır — ancak **zorunlu değildir**. Allah her bağışı sadaka-i câriye olarak kabul etsin.

BAKARA SÛRESİ 2:261

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfü geniştir, O her şeyi bilendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:261

SEBE SÛRESİ 34:39

قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ٣٩

De ki: "Doğrusu Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını hem genişletir ve hem de ona daraltıp bir ölçüye göre verir; sarfettiğiniz herhangi bir şeyin yerine O daha iyisini koyar, çünkü O rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/34:39

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2588

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، وَابْنُ، حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - وَهُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلاَّ عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه, Resûlullah'tan ﷺ rivayet edildiğine göre şöyle buyurdu: "Sadaka maldan bir şey eksiltmez. Allah affeden kulun ancak izzetini artırır. Allah için alçakgönüllü olanı da Allah mutlaka yükseltir."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, affetmeye ve tevazua teşvik bâbı, Hadis No. 2588.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:2588

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1631

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، - يَعْنِي ابْنَ سَعِيد - وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - هُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "İnsan ölünce ameli kesilir; ancak üç şey müstesnadır: sadaka-i câriye, faydalanılan ilim ya da kendisine dua eden salih evlat."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Vasiyye, insana ölümünden sonra ulaşan sevap bâbı, Hadis No. 1631.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:1631

CEZÂKUMULLÂHU HAYRAN KESÎRÂ

Bağış yapmak için yukarıdaki QR kodunu (DuitNow) okutun.

Uluslararası bağışçılar: yukarıdaki PayPal QR kodunu okutun ya da şu adresi ziyaret edin: paypal.me/quranscience

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir